

Ranunculus weyleri bo (Marès ex Willkomm, 1876)

Nom comú: Botó d'or

Classe: **Magnoliopsida**

Ordre: **Ranunculales**

Família: **Ranunculaceae**

BIOLOGIA DE LA CONSERVACIÓ

Ranunculus weyleri, a l'igual que totes les espècies del mateix gènere que tenen les flors d'un groc cridaner, és conegut popularment amb el nom de botó d'or. Es tracta d'un petit hemicriptòfit que pot arribar als 30 cm d'alçària. Està format per un rizoma vertical, curt, i les tiges es disposen ajagudes sobre terra però amb l'àpex ascendent. Les fulles es reuneixen en una roseta basal, tenen el pecíol llarg i pelut, i el limbe, pelut i tripartit, sovint té una venositat blanquinosa. La majoria dels individus es comencen a reproduir el segon any de vida. Els pètals, un poc més llargs que els sèpals, són rogencs pel revers i de color groc intens a l'anvers. La forma de les fulles i l'hàbitat que ocupa permet diferenciar aquestes espècies d'altres del mateix gènere. La floració i fructificació d'aquesta planta s'estén des d'abril fins a juny. Cada planta produeix entre 6 i 14 flors, i la combinació d'insectes (coleòpters, dípters, lepidòpters i himenòpters) i vent constitueix el principal vector de la pol·linització (fenomen conegut com a ambofília). Mitjançant un estudi de pol·linització experimental, s'ha observat que l'espècie és eminentment xenògama (l'elevat rati pol·len/òvul i els trets morfològics de la flor també en són indicadors). El seguiment de la floració i fructificació durant tres anys consecutius (2008-2010) ha posat de manifest que la depredació de peduncles florals, principalment per cabres, redueix considerablement l'èxit reproductiu. Cada planta reproductora pot produir unes poques dotzenes de llavors per temporada i els fruits, que són madurs a finals de juny o principis de juliol, es dispersen per gravetat. La majoria de llavors germinen a principis de tardor i es desenvolupa una roseta basal durant l'hivern i la tardor. També poden créixer algunes rosetes laterals durant els anys següents, tot i que això és un mecanisme de creixement més que de reproducció vegetativa.

Es tracta d'una planta endèmica de Mallorca que viu a escletxes i peus de penyals de llocs ombrívols, des dels 200 fins als 1420 m.s.n.m. La seva distribució actual és al Puig Major i a la coma Fosca, a la serra de Tramuntana, a la talaia de Moreia i a la talaia Freda d'Artà, a la serra de Llevant, i una petita població prop de cala Mesquida, a Capdepera. A més, existeix una població a la font des Coloms, a la coma de n'Arbona, que fou introduïda l'any 1958 amb plants translocades del Puig Major per J. Orell. Actualment, les poblacions estan incloses dins d'espais naturals protegits.

Pel que fa al seu estat de conservació, en el Llibre Vermell està catalogada amb el nivell d'amenaça de Vulnerable, classificació que obeeix al reduït nombre de localitats. Legalment està protegida pel Conveni de Berna, la Directiva d'Hàbitats i apareix en la categoria Vulnerable al Catàleg Nacional. Encara que les zones on viu es troben en bon estat de conservació i la relativa dificultat d'accés a les poblacions disminueix les amenaces d'origen antròpic, la sobrepastura per part de les cabres pot constituir una amenaça. Un estudi sobre dinàmica poblacional mitjançant models demogràfics indica que la població de font des Coloms és estable, mentre

que la de Talaia Moreia mostra signes d'expansió demogràfica. El model demogràfic, desenvolupat amb dades recollides in situ durant 2007-2010, revela que gran part d'aquesta estabilitat demogràfica és deguda a la supervivència de les plantes adultes més que a una renovació dels individus gràcies a la producció de llavors. De fet, aquesta és una estratègia comuna a moltes plantes endèmiques de la Mediterrània. Per tot això, caldria estudiar l'impacte de la pressió herbívora per part de cabres sobre la supervivència i creixement dels individus a llarg termini. Per altra banda, caldria disposar d'una estimació acurada dels efectius i iniciar un seguiment a llarg termini a fi d'avaluar la dinàmica de les poblacions en relació amb els paràmetres ambientals.

Autor text: Cursach, J. i Rita, J. (UIB)

Corologia: **Mallorca**

Tendència: **Estable**

Nivell d'amenaça: **Vulnerable (segons el Llibre Vermell)**

Categoria de protecció: **Vulnerable (RD 139/2011)**